

Soru: Dinden çıkaracak küfür sözleri sarf eden kişinin nikah durumu nedir?

FETVA

İman sahibi bir kimsenin, küfür ifade eden sözler sarf etmesi, kendisini İslâm dairesinden çıkarır.¹ Nitekim Allah Teâla, “Münafıklar, senin hakkında kötü bir şey söylemedikleri hususunda Allah'a yemin ediyorlar. Andolsun ki, onlar küfür sözünü söylemişler ve İslâmlarından sonra kâfir olmuşlardır.”² buyurarak “كَلِمَةُ الْكُفْرِ/kelimetü'l-küfr/küfür kelimesi”ni telaffuz eden kişinin kafir olacağını beyan etmektedir.

Ayette münafıkların küfre girmelerinin küfür sözünü söylemelerine³ bağlanması bunun gibi küfrü gerektiren kelimeleri söyleyen kişilerin İslam dairesinden çıkacağını göstermektedir. Ayrıca dinden olduğu zaruri olarak bilinen esaslara inanmamak⁴, onlarla alay etmek⁵, İslam'ın yüceliğini hafife alacak ifadeler kullanmak (istihfâf) ya da İslamî değerleri çirkin söylemlerle anmak (istikbâh) da kişiyi küfre götüren sebeplerden bazıları olarak zikredilebilir.⁶ Aynı şekilde helali haram veya haramı helal itikat etmek kişiyi küfre sokan hususlardandır.⁷ Bununla birlikte bir ifadenin küfür olarak değerlendirilip kişiyi dinden çıkarması için bu ifadeyi telaffuz eden şahsın âkil, bâliğ olması ve ikrâh-ı mülci⁸ altında olmaması şarttır.⁹ Bunlardan hareketle Hanefî mezhebine göre kafirle evlenmek (ve evli kalmak) caiz olmadığından¹⁰ erkek veya kadın küfrü gerektiren bir söz söylediğinde dinden çıkmış olup eşyle arasındaki nikah talak olmaksızın kendiliğinden¹¹ fesh olur.¹² Koca mürted olduğunda eşyle cinsel birleşme gerçekleşmişse

¹ Alâüddîn Ebû Bekr b. Mes'ûd b. Ahmed el-Kâsânî, *Bedâiu's-sanâi' fî tertibi's-şerâi'* (Beyrut: Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 2010), 9/520.

² Tevbe, 9/74. “وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ”

³ Münafıkların “Muhammed'in en hayırlılarımız olan kardeşlerimiz hakkında söyledikleri eğer doğru ise eşeklerden daha alçak olalım.” ifadeleri ayette küfür kelimeleri olarak tesmiye edilmiştir. Detaylı bilgi için bkz. Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed b. Ebî Bekr b. Ferh el-Kurtubî, *el-Câmiu li-Ahkâmi'l-Kur'ân* (Kahire: Dâru'l-Kütübü'l-Mısriyye, 1964), 10/302. “وَقَالُوا: وَاللَّهِ لَئِنْ كَانَ مُحَمَّدٌ صَادِقًا عَلَىٰ إِخْوَانِنَا الَّذِينَ هُمْ سَادَاتُنَا وَجِبَارُنَا لَنَحْنُ شَرٌّ مِنَ الْحَمِيرِ”

⁴ Hâfızüddîn Muhammed b. Muhammed b. Şihâb el-Kerderî el-Hârizmî el-Bezzâzî, *el-Fetâva'l-Bezzâziyye* (Beyrut: Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 2009), 2/458.

⁵ *Mecmû Resâili'l-Allâme Molla Ali el-Kârî* (İstanbul: Daru'l-Lübab, ts.), Risale no:77 "Şerhu Elfâzi'l-Küfr" 7/121.

⁶ Zeynüddîn b. İbrâhîm b. Muhammed el-Mısırî İbn Nuceym, *el-Bahrü'r-Râik Şerhu Kenzi'd-dekâ'ik* (Lübnan: Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 2013), 5/202.

⁷ Muhammed Emîn b. Ömer b. Abdilazîz el-Hüseynî ed-Dımaşkî İbn Âbidîn, *Reddü'l-muhtâr 'ale'd-dürri'l-muhtâr* (Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 2015), 6/37.

⁸ Kişinin canının veya organlarından birinin telef edilmesiyle, bütün malının yok edilmesiyle yahut da kendisi için önemi olan bir kimsenin öldürülmesiyle tehdit edilmesidir. Detaylı bilgi için bkz. Vizaretü'l-Evkaf ve's-Şuuni'l-İslamiyye, *el-Mevsû'atü'l-fikhiyye* (Kuveyt: Vizaretü'l-Evkaf ve's-Şuuni'l-İslamiyye Kuveyt, 2008), “İkrah” 3/430.

⁹ el-Kâsânî, *Bedâiu's-sanâi' fî tertibi's-şerâi'*, 9/520. (Buluğ şartı Ebu Yusuf'a göredir. Tarafeyn'e göre buluğa ermemiş âkil bir çocuğun riddeti geçerlidir.)

¹⁰ Abdülganî b. Tâlib b. Hammâde el-Meydânî el-Guneymî, *el-Lübâb fî şerhi'l-Kitab* (Medine: Dâru's-Sirâc, 2010), 4/14.

¹¹ Muhammed Muhyiddîn b. Abdilhamîd, *el-Ahvâlü's-şahşiyye fî's-şer'i'ati'l-İslâmiyye* (İstanbul: Mektebetü'l-İrşad, 2021), 265.

¹² Ebû'l-Hasen Burhânüddîn Ali b. Ebî Bekr b. Abdilcelîl el-Fergânî el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî* (Karaçi: el-Büşra, 2021), 2/69. el-Kâsânî, *Bedâiu's-sanâi' fî tertibi's-şerâi'*, 9/528. Fesh olduğundan dolayı kocanın boşama haklarında azalma olmaz. Detaylı bilgi için bkz. Muhammed Muhyiddîn b. Abdilhamîd, *el-Ahvâlü's-şahşiyye fî's-şer'i'ati'l-İslâmiyye*, 263.

karısına iddet süresi içerisindeki nafakasıyla birlikte¹³ mehrin tamamını, gerçekleşmemişse mehrin yarısını ödemekle yükümlüdür.¹⁴ Kadın mürted olduğunda ise cinsel birleşme olmuşsa iddet nafakası hariç mehrin tamamını alabilirken olmamışsa evliliğin sonlanması kendisi sebebiyle gerçekleştiğinden¹⁵ mehir ve nafaka hakkını kaybeder.¹⁶ Karı-koca aynı anda mürtet olurlarsa veya gayrı müslimken Müslüman olurlarsa nikâhları devam eder.¹⁷

Şâfiî mezhebine göre de koca veya hanımından biri küfrü gerektiren bir fiil ya da sözle dinden çıkarsa Hanefî mezhebinde olduğu gibi nikâhları fesh olur.¹⁸ Mehirle ilgili meselelerde de hüküm Hanefî mezhebiyle aynıdır.¹⁹

¹³ Kemâlüddîn Muhammed b. Abdilvâhid b. Abdilhamîd es-Sivâsî el-İskenderî İbnü'l-Hümâm, *Fethu'l-kadîr li'l-'âcizi'l-fakîr* (Beyrut: Dâru'l-Fikr, 1970), 3/430.

¹⁴ el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî*, 2/69.

¹⁵ İbnü'l-Hümâm, *Fethu'l-kadîr li'l-'âcizi'l-fakîr*, 3/430.

¹⁶ el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî*, 2/69.

¹⁷ el-Kâsânî, *Bedâiu's-sanâi' fî tertîbi's-şerâi'*, 9/529.

¹⁸ Ebü'l-Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. Muhammed b. Muhammed İbn Hacer el-Heytemî, *Tuhfetü'l-Muhtâc bi Şerhi'l-Minhâc* (Beyrut: Dâru İhyai't-Turâsi'l-Arabi, 1983), 7/327. Muhammed Dusûkî, *El-Ahvâlü's-Şahsiyye fî'l-Mezhebi's-Şâfiî* (Kahire: Daru's-Selâm, 2011), 217-218.

¹⁹ Ebü'l-Hasen Alî b. Muhammed b. Habîb el-Basrî el-Mâverdî, *el-Hâvi'l-kebîr* (Beyrut: Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1999), 11/449.